

тичних навичок прибутковості підприємства тощо. Розглянуто особливості становлення сільськогосподарського дорадництва в Україні та проблеми, що пов'язані з цим.

Ключові слова: дорадча діяльність, дорадча служба, дорадництво.

Brukh O., Bernatska I., Mityushkina C. Features of advisory services in Ukraine

The increase of knowledge level and the improvement of practical profitable skills are the topical issues for agricultural producers in the current economic conditions etc. The peculiarities of agricultural advisory services in Ukraine and the problems associated with it are discussed in the article.

Keywords: advisory activity, advisory services, counseling.

Брух О., Бернацька І., Митюшкіна К. Особенности консультирования в Украине

В современных условиях хозяйствования актуальным вопросом для сельскохозяйственных товаропроизводителей является повышение уровня знаний и совершенствование практических навыков прибыльности предприятия и т.п. Рассмотрены особенности становления сельскохозяйственного консультирования в Украине и проблемы, связанные с этим.

Ключевые слова: консультативная деятельность, консультативная служба, консультирование.

УДК631.115. (477.83)

**СУЧАСНИЙ СТАН І ФУНКЦІОНУВАННЯ
ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ЛЬВІВЩИНИ**

*В. Ковалів, к. е. н., Я. Дудар, аспірант
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Сучасний економічний розвиток України ставить на порядок денний проблему пошуку нових форм господарювання. Однією з таких форм є мале підприємництво, яке вирізняється винятковою гнучкістю й адаптацією до змін економічних умов та кон'юнктури ринку. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві – один з основних шляхів становлення та зміцнення ринкової економіки, формування конкурентного середовища в Україні.

Ґрунтово-кліматичні умови нашої країни сприяють розвитку малих підприємств у сільському господарстві. Однак на їх діяльність значною мірою впливає складна економічна та нестабільна політична ситуація. З огляду на це існує ще багато невирішених проблем, які потребують невідкладного дослідження. Звідси вивчення стану та функціонування малих сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Малий бізнес у ринковій економіці – провідний сектор, що визначає темпи економічного зростання, структуру та якість валового національного продукту. У всіх розвинутих країнах на частку малого підприємництва припадає 60–70 % ВВП [6]. Теоретичним і практичним питанням розвитку малих підприємств в Україні приділяли увагу у своїх працях такі вчені, як В. Горьовий [1], В. Збарський [2], В. Липчук [3], П. Макаренко [4]. Водночас зміни економічних відносин у сільському господарстві вимагають дослідження впливу соціально-економічних особливостей на перспективи подальшого розвитку відповідних суб'єктів у конкретних умовах господарювання.

Постановка завдання. Нашим завданням була оцінка стану та ефективності господарювання малих підприємств сільського господарства Львівської області та виявлення впливу основних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Кількість малих сільськогосподарських підприємств, що функціонують у Львівській області, не є сталою, а змінюється під впливом різних чинників. Саме питання розвитку цих підприємств на перспективу залишається недостатньо вивченим.

Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності і згідно з класифікацією Господарського кодексу України належить до малого підприємництва. Воно передбачає створення юридичної особи громадянами, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства, відповідно до Закону України «Про фермерське господарство» [5].

Дослідження показало, що кількість фермерських господарств у Львівській області має тенденцію до збільшення, хоча темпи цього процесу останніми роками різко сповільнилися. Так, кількість фермерських господарств збільшилася з 956 (2010 р.) до 1028 (2014 р.). Варто зауважити, що у 2014 році кількість їх зростає лише на 3 господарства порівняно з попереднім 2013 роком. Попри все така форма підприємницької діяльності на Львівщині розвивається і набирає досконаліших обрисів. Для ведення фермерського господарства надана площа сільськогосподарських угідь коливалася від 50 (2014 р.) до 55 га (2010 р.) з розрахунку на одне господарство.

У середньому за чотири роки найбільша кількість фермерських господарств зареєстрована в Пустомитівському районі (109) (див. табл.). Кількість їх коливалася від 104 у 2011 р. до 113 у 2014 році. Багато таких підприємств було у Жовківському (96), Мостиському (94), Сокальському (94) районах, найменше – у Турківському (1) та Сколівському (4). Небагато фермерських господарств і у Дрогобицькому (20), Перемишлянському (25), Миколаївському (27), Старосамбірському (35) районах.

У загальній кількості фермерських господарств найбільша їх частка припадала на Пустомитівський (11 %) та Жовківський (10 %) райони, найменша – на Сколівський і Турківський.

Аналіз показників показує, що у районах області не відбуваються суттєві зміни кількості фермерських господарств. З 2011 до 2014 р. спостерігаємо позитивну динаміку збільшення кількості фермерських господарств загалом в області.

Однак гірські райони Львівщини (Сколівський і Турківський) кардинально вирізняються на загальнообласному тлі за розподілом фермерських господарств.

Таблиця

Динаміка розвитку фермерських господарств у районах Львівщини

Район	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Середнє за 4 роки	До загальної кількості в області, %
Міста обласного значення	3	2	2	2	2	0
Бродівський	25	26	25	24	25	2
Буський	47	51	52	52	51	5
Городоцький	40	43	42	43	42	4
Дрогобицький	14	22	23	22	20	2
Жидачівський	79	81	83	85	82	8
Жовківський	94	96	97	95	96	10
Золочівський	48	48	48	47	48	5
Кам'янка-Бузький	40	44	44	44	43	4
Миколаївський	23	27	27	29	27	3
Мостиський	92	95	95	94	94	9
Перемишлянський	20	25	27	27	25	2
Пустомитівський	104	107	113	113	109	11
Радехівський	41	44	45	47	44	4
Самбірський	45	53	55	55	52	5
Сколівський	4	4	4	4	4	0
Сокальський	92	96	93	93	94	9
Старосамбірський	31	34	37	37	35	3
Стрийський	50	56	58	58	56	6
Турківський	1	1	1	1	1	0
Яворівський	52	54	54	56	54	5
Всього	945	1009	1025	1028	1002	100

Основною перешкодою для розвитку фермерських господарств в Українських карпатах є невеликі земельні наділи, значна частка низькопродуктивних земель, несприятливі кліматичні умови, ускладнений механізований обробіток ґрунту й неналежна інфраструктура ринку.

Усе це – результат низької ефективності всього сільськогосподарського виробництва, що не дає підстав вважати фермерські господарства основною і перспективною формою господарювання у гірській місцевості.

Очевидно, розвиток малого бізнесу в гірських районах Львівської області можливий у разі ефективного державного регулювання, стимулювання та бюджетної підтримки діяльності, що активізує створення нових фермерських структур.

Зростання кількості фермерських господарств та їх розвиток сприятиме відтворенню села, збереженню традицій та культури, створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості; вирішенню соціальних проблем села.

У рамках дослідження діяльності фермерських господарств Львівської області проведено аналіз грошових надходжень від реалізації виробленої продукції. Встановлено, що найбільшу кількість продукції отримано у 2013 р. (618,9 млн грн), а найменшу – у 2011 р. (502,2 млн грн).

Для продуктивного ведення фермерського господарства необхідне оптимальне поєднання тваринництва і рослинництва. За статистичними даними (див. рис.), найбільше вироблено валової продукції рослинництва у 2014 р. – на 237,8 млн грн, а продукції тваринництва у 2013 р. – на 416,1 млн грн.

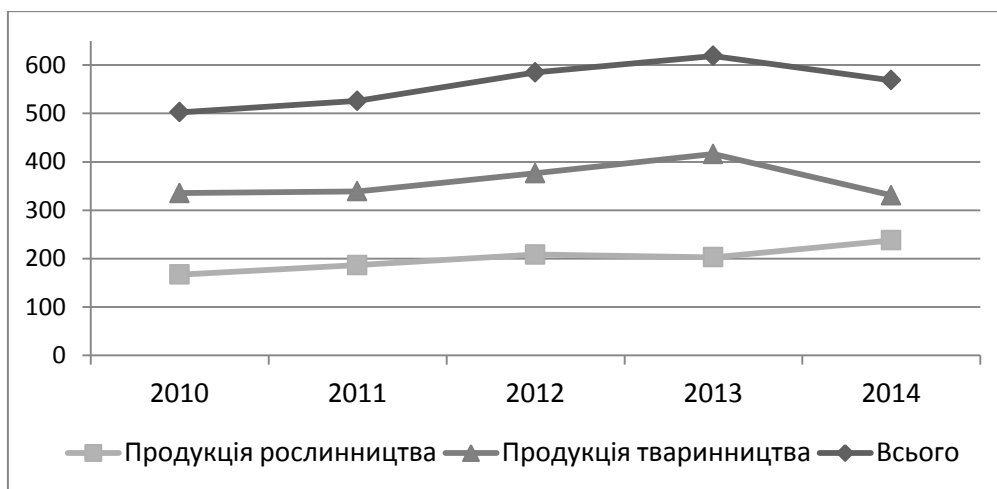

Рис. 1. Виробництво сільськогосподарської продукції фермерськими господарствами Львівської області(у постійних цінах 2010 р.), млн грн.

Як бачимо, у сільськогосподарській діяльності фермерів значно переважає продукція тваринництва, на яку припадає 64,2 % валової продукції.

На кінець 2014 р. у фермерів налічувалося 7,9 тис. голів великої рогатої худоби, у тому числі 3,1 тис. голів корів, 18,6 тис. голів свиней, 3,4 тис. голів овець та кіз, 0,2 тис. голів коней та 1747,4 тис. голів птиці усіх видів. Порівняно з попереднім 2013 р. у фермерських господарствах спостерігалось зменшення поголів'я великої рогатої худоби – на 0,5 тис. голів, або 6,0 %, свиней – на 3,2 тис. голів, або 14,7 %, та птиці – на 208,5 тис. голів, або 10,7 відсотка.

У 2014 р. фермерські господарства виробили 25,3 тис. т м'яса усіх видів (у забійній вазі), 4,9 тис. т молока, 19,4 млн шт. яєць, що відповідно на 8,3 тис. т менше, 0,1 тис. т більше та 0,7 млн шт. менше порівняно з попереднім роком. У 2014 р. фермери області виростили зернових культур 99,6 тис. т, цукрового буряку – 33,4 тис. т, ріпаку – 16,5 тис. т, картоплі – 10,9 тис. т, овочів – 12,3 тис. т, плодів та ягід – 1,1 тис. тонн.

Урожайність сільськогосподарських культур у фермерських господарствах області є ще недостатньо високою: зернові (у вазі після доробки) – 33,9 ц/га, цукровий буряк – 502 ц/га, ріпак – 30,4 ц/га, картопля – 189 ц/га, овочі – 261 ц/га.

Основна проблема розвитку фермерського господарства – відставання від сучасних технологій виробництва сільськогосподарської продукції. Нові технології й технічне забезпечення виробничих процесів є недоступними для більшості фермерів через їх дорожнечу.

Висновки. Фермерський сектор Львівщини функціонує і забезпечує продуктами харчування населення. Однак частка його у виробництві валової продукції сільськогосподарства незначна. Кількість фермерських господарств у Львівській області має тенденцію до збільшення, хоча темпи його останніми роками різко знизилися. Нерівномірний розподіл фермерських господарств в області пов'язаний зі специфікою ґрунтово-кліматичних умов. Розвиток малого бізнесу тут можливий за рахунок ефективного державного регулювання, стимулювання та бюджетної їх підтримки, особливо в гірських районах.

Бібліографічний список

1. Горьовий В. П. Аграрна політика у розвитку фермерства в Україні / В. П. Горьовий, Л.В. Прудивус // Економіка АПК. – 2012. – № 12. – С. 10–17.
2. Збарський В.К. Вклад фермерських господарств у розвиток економіки сільських регіонів / В.К. Збарський, А.В. Збарська // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2013. – № 6. – С. 33–38.
3. Липчук В. В. Фермерські господарства : стан, проблеми та стратегії розвитку : монографія / В. В. Липчук, Л. Б. Гнатишин, О. М. Кордоба. – Львів, 2012. – 236 с.
4. Макаренко П. М. Фермерські господарства України – до 20-річного ювілею / П. М. Макаренко, Л. Л. Мельник // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 16–24.
5. Про фермерське господарство : Закон України // Земельне законодавство України. – К. : Істина, 2010. – С. 218.
6. Слав'юк Р.А. Асоційовані форми аграрного бізнесу : особливості утворення, практика функціонування, перспективи регулювання / Р. А. Слав'юк. – Луцьк : Вежа, 2000. – 242 с.

Ковалів В., Дудар Я. Сучасний стан і функціонування фермерських господарств Львівщини

Розглянуто стан і функціонування фермерських господарств Львівської області. Здійснено аналіз динаміки кількості фермерських господарств, виробництва ними рослинницької і тваринницької продукції. Запропоновано заходи для підвищення ефективності функціонування фермерських господарств.

Ключові слова: фермерські господарства, аграрний сектор, економіка, продукція сільськогосподарства.

Kovaliv V., Dudar Ya. Current conditions and operation of farms in Lviv region

The article describes conditions and operation of farms in Lviv region. The authors make analysis of dynamics of a number of farms, their production of crop and animal products. The work proposes measures on increase of efficiency of farms operation.

Key words: farms, agrarian sector, economy, agricultural production.

Ковалив В., Дудар Я. Современное состояние и функционирование фермерских хозяйств Львовщины

Рассмотрены состояние и функционирование фермерских хозяйств Львовской области. Проведен анализ динамики количества фермерских хозяйств, производства ими растениеводческой и животноводческой продукции. Предложены меры по повышению эффективности функционирования фермерских хозяйств.

Ключевые слова: фермерские хозяйства, аграрный сектор, экономика, продукция сельского хозяйства.

УДК: 334.722:631.15

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Н. Михалюк, к. е. н., Л. Балаш, к. е. н., Л. Войнича, к. е. н.
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Сьогодні організаційно-економічний механізм розглядають як механізм, який забезпечує економічну безпеку підприємства і становить собою сукупність організаційних заходів, спрямованих на дотримання та ефективне використання економічних законів та важелів для досягнення поставленої мети. Економічний механізм приватних підприємств – основа протекціонізму, спрямованого на захист вітчизняного виробника від вітчизняної та іноземної конкуренції, розширення внутрішніх і зовнішніх ринків, для заохочення розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та прикладні аспекти окресленої проблеми набули значного розвитку у працях вітчизняних науковців [2; 5–8]. Зокрема З. Манів визначив основну мету економічної ефективності роботи економічного механізму підприємства, зазначивши, що вона полягає в гарантії його стабільного і максимально-ефективного функціонування та перспективі розвитку [4, с. 52]; Л. Романова пише: «Оцінювання економічного механізму суб'єктів господарювання полягає в тому, щоб визначити ступінь можливого ризику господарської діяльності та вжити таких заходів, якіб гарантували ефективність діяльності підприємства, його стабільну роботу і випуск необхідної продукції» [3, с. 29]. Проте низка актуальних питань вимагає ґрунтовнішого дослідження. Наприклад, більшої уваги потребує економічний механізм розвитку приватних підприємств.